

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', thứ Sáu, ngày 27/02/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

BÀI 354

TU HÀNH KHÔNG LIÊN QUAN ĐẾN GIÀU NGHÈO

Đây là một vấn đề hiểu lầm hết sức phổ biến trong những người học Phật thông thường; bởi lẽ họ cho rằng phải có tiền thì mới tu được, không có tiền thì không thể tu hành. Hòa Thượng Tịnh Không dạy rằng đây là một nhận thức sai lầm vô cùng nghiêm trọng. Thích Ca Mâu Ni Phật từng xả bỏ cung vàng điện ngọc để vào núi sâu tu hành. Gần chúng ta nhất chính là Hòa Thượng Tịnh Không; Ngài xuất thân trong cảnh “*tứ cố vô thân*”, một thân một mình nơi đất khách quê người, nhưng Ngài vẫn có thể tu hành, hành đạo và phát dương quang đại chuẩn mực Thánh Hiền.

Hòa Thượng chia sẻ: “***Có người hỏi tôi: Phải chăng có tiền mới tu được? Đây là một vấn đề lớn cần được thấu hiểu tường tận. Chẳng lẽ người không có tiền thì không thể tu hành hay sao? Điều này hoàn toàn sai lầm***”. Trong hơn năm mươi năm hoằng pháp, Hòa Thượng đã vô số lần nhắc đến khái niệm tu hành, tất cả đều được ghi chép và lưu trữ đầy đủ trong các băng đĩa ghi âm. Thế nhưng, vì người nghe thường tiếp nhận không trọn vẹn hoặc nghe mà không thực sự thấu hiểu, nên những nghi vấn như trên vẫn còn tồn tại. Thực tế cho thấy, ngay trong chính nhóm học tập của chúng ta, nhiều người vẫn thường thắc mắc: “*Tại sao người này làm được, người kia làm được, còn mình thì không? Vì sao có rất nhiều người tu hành mà không đạt được kết quả?*”. Nguyên nhân cốt lõi không nằm ở ngoại cảnh mà ở ngay nơi tâm của chúng ta.

Có những việc chúng ta làm đúng như lý, như pháp, đúng cả về phương pháp, nhưng kết quả vẫn không như mong muốn. Đó là vì trong tâm chúng ta vẫn còn “*tự tư tự lợi*”. Hãy nhìn vào mối quan hệ giữa cha mẹ và con cái: mỗi khối tâm động niệm, mỗi hành vi của cha mẹ đều có sự tương quan, liên đới đến con cháu. Vì vậy, người làm cha mẹ, người làm thầy phải hết sức cẩn trọng trong từng ý niệm. Chúng ta thường lầm tưởng rằng chúng ngại, khó khăn đều đến từ bên

ngoài. Nhưng thực tế, nguyên nhân con cái không vâng lời thường xuất phát từ chính cha mẹ. Dù cha mẹ có ở phương xa, từng ý niệm của họ vẫn có tác động trực tiếp đến con cái.

Hiện nay, tôi đang ở Tây Ninh và thường xuyên nghe báo cáo về các sự việc xảy ra. Tôi không thắc mắc vì hiểu rất rõ rằng ngoài nghiệp chướng cá nhân của mỗi đứa trẻ, chúng còn mang theo cộng nghiệp từ cha mẹ và cả thầy cô. Hòa Thượng dạy rằng tu hành chính là chỉnh sửa hành vi. Hành vi là một phạm trù rất sâu rộng, nhưng để chúng sanh dễ nhận biết, Đức Phật đã liệt kê và tập trung vào ba nghiệp thân, khẩu, ý.

Chúng ta hãy thử hình dung: giới Tỳ kheo có 250 giới (đối với Tăng) và 348 giới (đối với Ni); còn hạnh nghi của bậc Bồ Tát được mô tả là “*Tam thiên oai nghi, bát vạn tế hạnh*” (ba ngàn oai nghi, tám muôn hạnh lành). Những con số ấy chỉ để hình dung sự vô lượng vô biên của hành vi cần được nhiếp phục chứ không phải là con số chính xác.

Hòa Thượng dạy: “***Mỗi khởi tâm động niệm của chúng ta đều châu biến khắp pháp giới. Một ý niệm thiện lành có thể kết tụ thành năng lượng tốt đẹp, góp phần giảm nhẹ thiên tai ở một nơi nào đó. Ngược lại, những ý niệm bất thiện cộng dồn sẽ tạo thành từ trường tiêu cực, chiêu cảm bão lũ, tai ương cho cả một khu vực***”. Vì vậy, những bậc làm ông bà, cha mẹ và thầy cô cần ý thức rằng từng ý niệm của mình đều có ảnh hưởng trực tiếp đến con cháu và học trò.

Tôi được biết, tại khu đào tạo ở Tây Ninh đã lắp đặt hơn hai mươi máy camera chỉ để quản lý con trẻ. Nhìn vào đó, mới thấy nghiệp chướng của chúng sanh thật đáng sợ. Không chỉ có nghiệp lực chất chứa từ nhiều đời, chúng ta còn bị chiêu cảm bởi oan gia trái chủ. Có những việc, bản thân không hề muốn làm, nhưng tập khí xấu ác dấy khởi, lại thêm sự tác động của oan gia trái chủ, khiến ta hành động sai lầm, để rồi khi tỉnh ngộ mới cảm thấy hối hận. Vì vậy, trên con đường tu hành học Phật, tuyệt đối không được có thái độ câu thả hay xem thường mà buông lung. Chỉ cần một ý niệm xem thường, buông lung cũng có thể khiến chúng ta không có cơ hội để làm lại.

Hòa Thượng nói: “***Đem những ý niệm và hành vi sai lầm của chính mình tu sửa lại cho đúng, đó mới gọi là tu hành***”. Tu hành không phải là hằng ngày

chỉ lo tụng Kinh, gõ mõ một cách hình thức. Tu hành thực chất là chuyển đổi triệt để hành vi của ba nghiệp; chuyển đổi thân nghiệp là không để thân rơi vào sát sanh, trộm cắp, tà dâm. Chúng ta cần hiểu rõ, tà dâm không chỉ giới hạn trong quan hệ nam nữ, mà còn bao hàm mọi hành vi quá đáng, vượt ngoài khuôn mẫu của phép tắc và chuẩn mực đạo đức. Phạm trù hành vi của ba nghiệp thật sự vô cùng rộng lớn, vô lượng vô biên, Đức Phật chỉ liệt kê những điểm chính để chúng ta dễ nắm bắt. Tóm lại, như lời Hòa Thượng dạy: **“Tu hành chính là thay đổi ba nghiệp của mình một cách triệt để”**. Suốt hai mươi năm qua, thông qua quan sát thực tế, tôi nhận thấy nhiều người học Phật không gặt hái được kết quả chân thật vì không thật làm, hoặc nếu có làm cũng chỉ là làm cho dễ coi (làm để người khác thấy, để được khen).

Tất cả kinh điển Đức Phật thuyết ra đều nhằm đối trị ba nghiệp thân, khẩu, ý của chúng sanh, vì vậy mới có Tam Tạng Kinh Điển đồ sộ như ngày nay. Hòa Thượng nói: **“Đối với chúng sanh thời hiện đại, thay vì nói một cách giản lược, cần phải giảng giải cặn kẽ, kèm theo những thí dụ cụ thể để dễ hình dung”**.

Lời Phật dạy rất rõ: **“Y báo tùy theo chánh báo chuyển”**. Nếu muốn hoàn cảnh xung quanh thay đổi, trước hết, chính mình phải là người chuyển đổi. Tôi nhắc lại một câu chuyện đã từng chia sẻ khi giảng tại Cần Thơ. Một Phật tử hỏi tôi về việc tu hành, tôi đã thẳng thắn nói: **“Cô hãy hình dung việc đi photocopy chứng minh nhân dân. Nếu bản chính đẹp, sạch sẽ thì bản sao cũng sẽ đẹp. Nhưng nếu bản chính đã hoen ố thì dù có photocopy bao nhiêu lần, bản sao cũng không thể sạch được”**. Cô ấy bảo mình tu hành nhiều năm mà con cái vẫn không thay đổi. Điều đó chứng tỏ cô ấy tu chưa thật, chỉ là tu giả. Nghe xong, cô ấy rất tự ái, nhưng đó là sự thật.

Hòa Thượng nói rất tỉ mỉ rằng: **“Hiện tại, người thế gian thường chỉ hiểu và làm một cách nô nê, không mạnh mẽ, không xác quyết. Ví như việc bố thí, cúng dường, nhiều người nghĩ rằng chỉ cần đem một ít tiền của dư thừa cho đi là đã tu bố thí. Điều đó đúng, nhưng mới chỉ đạt được một, hai phần trăm ý nghĩa. Cốt yếu của việc bố thí là để đối trị tâm tham. Nếu chỉ dừng lại ở việc cho đi vật chất mà không đối trị được tâm tham thì sẽ phát sinh rất nhiều hệ lụy. Từ đó dẫn đến sự hiểu lầm rằng không có tiền thì không thể tu bố thí, cúng dường. Đây là sự lệch lạc hoàn toàn so với ý nghĩa của Phật pháp”**. Bố thí

không chỉ là vật chất. Việc tôi đến Tây Ninh ngày hôm qua có thể coi như là sự bổ thí. Sự hiện diện đúng lúc, đúng nơi của mỗi người cũng là một sự bổ thí vô cùng ý nghĩa.

Hòa Thượng dạy: “***Trong thời đại hiện nay, phải dùng cụm từ tu chánh hành vi thì người thế gian mới không hiểu lầm***”. Nhiều người cho rằng thấp hương, lễ Phật hay tụng Kinh là tu hành; có người suốt ngày trang nghiêm Phật điện và coi đó là tu hành. Họ không biết rằng việc trang nghiêm thân tướng và hành vi của chính mình mới là quan trọng nhất. Dù Phật điện có trang nghiêm đến cỡ nào mà ba nghiệp của bản thân vẫn đầy tập khí xấu ác thì việc đó không thực sự mang lại lợi ích cho chính mình.

Hôm qua, tôi có đi viếng ngôi chùa Cô Ba mà gần năm mươi năm trước khi còn nhỏ tôi đã từng đến. Khi bước vào, gặp đúng ngày người ta đang tổ chức cúng sao giải hạn, tôi cảm thấy hơi ngỡ ngàng trước cảnh tượng đó. Có người hỏi tôi đến cúng giải hạn hay làm gì, tôi nói mình chỉ đi viếng chùa. Sau đó, tôi gặp vị Sư trụ trì; thật bất ngờ là Sư vẫn còn nhớ tên cúng cơm của tôi từ ngày nhỏ. Sư giới thiệu với mọi người: “***Đây chính là vị cư sĩ đã dịch đĩa giảng của Hòa Thượng Tịnh Không cho chúng ta nghe bấy lâu nay***”. Ngay lúc đó, thái độ của người quản lý Phật điện đang đứng đó thay đổi hoàn toàn.

Qua sự việc nhỏ này, chúng ta thấy: Người mang tâm thái phân biệt, thiếu tôn trọng người để phục vụ, tiếp cận đại chúng thì họ có thật sự hiểu về Phật hay không? Người ấy cho rằng mình đang làm công quả, đang tu hành, nhưng với cách hành xử như vậy, liệu có thể mang lại lợi ích chân thật cho bản thân và cho chúng sanh hay không? Vì vậy, Hòa Thượng dạy: “***Thấp hương lễ Phật hay trang nghiêm Phật điện đều là việc tốt nhưng đó chưa phải là thực chất của tu hành***”. Tu hành thực chất chính là sự chuyển đổi. Hòa Thượng dạy rằng chúng ta nên dùng cụm từ “***Tu chánh hành vi***” để diễn đạt một cách chính xác nhất. Tu hành nghĩa là tu sửa lại những hành vi sai lầm; không chỉ là hành vi của thân, mà bao gồm cả hành vi của miệng và ý. Chúng ta phải tu sửa hành vi của ba nghiệp thân, khẩu và ý.

Hòa Thượng nói: “***Chúng ta học Phật nhiều năm, nhưng mỗi khi khởi tâm động niệm, đa phần vẫn là sự “tự tư tự lợi”. Tu hành chân thật là đem chuyển hóa hành vi tự tư tự lợi đó trở thành tâm đại công vô tư. Chúng ta cần tu sửa và***

chuyển đổi tham, sân, si, mạn; bởi lẽ trong tự tánh vốn không có những thứ này. Khi chúng ta sửa đổi được tư tưởng, hành vi và lời nói sai lầm của mình, đó chính là tu hành chân chính". Chúng ta đã nghe đạo lý này rất nhiều lần, nhưng nghe nhiều lần không đồng nghĩa với việc chúng ta làm tốt. Người học Phật nghe được là một chuyện, nhưng có thực hành được hay không lại là một vấn đề hoàn toàn khác.

Hòa Thượng nói: *"Những năm qua, tôi đặc biệt đề xướng việc tu học "Kinh Thập Thiện Nghiệp Đạo". Đây chính là tiêu chuẩn, là nền móng vững chắc của người tu hành. Nếu không đạt được tiêu chuẩn này, việc tu hành cũng giống như xây nhà mà không có nền móng*". Hòa Thượng đã bốn ba khắp nơi trên thế giới để giảng dạy, Ngài nhìn thấy thực trạng của nhiều người học Phật thiếu căn bản và nền tảng thiết yếu, vì vậy Ngài đã nhắc đi nhắc lại rất nhiều lần về mười thiện nghiệp. Nội dung Hoà Thượng chia sẻ về *"Kinh Thập Thiện Nghiệp Đạo"* được tập hợp thành tám mươi đĩa (tương đương tám mươi giờ giảng). Thực tế, Hòa Thượng đã chia sẻ trong một trăm sáu mươi buổi; mỗi buổi chỉ khoảng nửa giờ ngay sau khi ăn sáng xong. Thay vì nghỉ ngơi hay tập thể dục, Ngài đã tranh thủ thời gian đó để chia sẻ về mười thiện nghiệp. Một trăm sáu mươi buổi nói chuyện như vậy mới truyền tải hết được ý nghĩa của Kinh *"Thập Thiện Nghiệp Đạo"*. Qua đó, chúng ta thấy Ngài vô cùng xem trọng nền tảng này.

Hòa Thượng nói: *"Đối với thân nghiệp, sát sanh là xấu, trộm cắp là sai, tà dâm là lỗi; bạn đã thực sự thay đổi và sửa đổi được những hành vi này chưa? Nếu chúng ta đã thay đổi được thì đó mới là đang tu sửa thân nghiệp. Đối với ý nghiệp, bạn đã không chế được tham, sân, si chưa?"*. Ở đây, Hòa Thượng chỉ mới nói đến cấp độ không chế và kiểm soát, không để chúng tùy tiện bộc phát, chứ chưa dám nói đến sự tiêu trừ triệt để. Chúng ta tu học lâu năm, chắc hẳn cũng đã hạn chế được phần nào tham, sân, si. Đây là một sự thật cần được ghi nhận; ba nghiệp thân, khẩu, ý của chúng ta đều đã được không chế một cách có hiệu quả. Tuy nhiên, chúng ta cần phải làm tốt hơn nữa. Phật dạy chúng ta không được tham, sân, si; khi chúng ta dùng phương pháp của Ngài để tu sửa ý nghiệp, đó chính là tu hành. Vậy chúng ta hãy thử nghĩ xem, việc tu hành này có liên quan gì đến việc nhiều tiền hay ít tiền chẳng? Làm sao có thể nói rằng có tiền mới tu

được, còn không có tiền thì không thể tu hành? Việc tu sửa hành vi của ba nghiệp mới là điều quan trọng nhất và nó hoàn toàn không phụ thuộc vào phương diện tài chính.

Hiện nay, tại nhiều đạo tràng hoặc nơi Hòa Thượng giảng dạy, Ngài nhận thấy tâm cảnh của các phật tử vẫn quá chú trọng vào hình thức bên ngoài. Làm bất cứ việc gì, phật tử cũng muốn cho người thế gian biết đến và cho rằng như vậy mới là tu hành. Dần dần, những yếu tố phụ lại trở thành chánh yếu, làm lệch lạc ý nghĩa chân thật của việc học Phật.

Tôi xin nêu một ví dụ cụ thể: Trong dịp Tết này, có những người không muốn đi thăm người thân, bạn bè hay thậm chí là không đi thăm Thầy. Lý do là vì họ không có tiền mua quà cáp hay tiền lì xì, nên họ chọn cách không đi. Đây là một ý niệm sai lầm. Điều quan trọng nhất khi chúng ta học tập và tu hành có chỗ nào lĩnh hội được, chúng ta hãy đem sự lĩnh hội đó chia sẻ với mọi người. Nếu gặp chướng ngại, chúng ta hãy tìm đến bậc thiện tri thức để được khai thông. Hiện nay, người thế gian đang dần chuyển dịch mọi thứ sang giá trị vật chất; họ dùng vật chất để chứng minh ân tình, đạo nghĩa. Điều này hoàn toàn sai lệch.

Khi chúng ta thật tu, thật học và có sự chuyển đổi chân thật bên trong, những người xung quanh như cha mẹ, thầy cô, quyến thuộc sẽ nhìn thấy rõ ràng và cảm động sâu sắc. Sự chuyển hóa tâm tính đó quý giá hơn bất kỳ món quà vật chất nào. Nhiều người vẫn đang cố gắng làm những việc hình thức không cần thiết, làm những người xung quanh hiểu sai đi ý nghĩa của sự tu hành.

Khi ra nước ngoài thăm viếng một vài nơi, tôi cũng chứng kiến những cảnh tượng tương tự. Người ta quan niệm: thấp càng người cây đèn càng tốt, hai cây đèn là “*phước huệ song tu*”, ba cây đèn là “*tam bảo gia trì*”, một trăm lẻ tám cây đèn là “*thập đại viên mãn*”. Nghe vậy, tôi chỉ tự nhủ trong lòng rằng nếu không đốt cây nào thì chẳng lẽ không có gì sao? Sau khi quan sát thấy như vậy, chúng tôi bèn lặng lẽ ra về để không dính mắc vào những quan niệm đó.

Bài học hôm nay Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta: Tu hành chính là tu sửa hành vi của chính mình (thân, khẩu, ý) một cách triệt để. Phải hạ công phu từ nơi đây thì mới có thể chân thật thay đổi được cảnh giới nội tâm. Nếu không, đáng phiền não như thế nào vẫn sẽ phiền não như thế đó, đáng khổ đau như thế nào

vẫn phải chịu khổ đau như thế đó, không cách gì thoát khỏi. Tôi thấy rất nhiều người vẫn đang dính chặt, chấp trước vào những hình thức bên ngoài, không dám bứt phá hay vượt qua. Ví như hôm nay, theo quan niệm thông thường, lẽ ra tôi phải mặc áo tràng mới đúng chuẩn mực. Nhưng mọi người đâu biết rằng tôi đi rất nhiều nơi và đóng nhiều vai trò khác nhau: lúc là con cháu, lúc là học trò, lúc lại là thầy. Chữ “*Thầy*” cũng có nhiều hướng: Thầy trong Phật pháp và Thầy ở ngoài xã hội (khi đến các trường học). Điều quan trọng nhất của nhà Phật là phải chuyển đổi được hành vi của ba nghiệp. Bài học hôm nay Hòa Thượng dạy vô cùng thiết thực: Tu hành là chuyển đổi tâm tính và hành vi, hoàn toàn không liên quan đến sự giàu nghèo của thế gian.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót.

Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!